

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 410/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Gombosovou, Moldavská 6, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 235/2014, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 235/2014 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 235/2014 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet advokátky JUDr. Martiny Gombosovej, Moldavská 6, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 410/2017-12 z 12. júna 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 235/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 26. júla 2017 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 13. septembra 2017, ktorého súčasťou bola aj chronológia úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 24. júl 2014 – okresnému súdu bol doručený návrh sťažovateľa,
„5. 8. 2014 - referát sudkyne vyššiemu súdnemu úradníkovi,
- 15. 10. 2014 - výzva na vyjadrenie k návrhu navrhovateľovi, poučenie o procesných právach a povinnostiach účastníkov konania,*
- 12. 11. 2014 - súdu doručené vyjadrenie odporcu k návrhu,*
- 13. 1. 2015 - lustrácie v sociálnej poisťovni, výzvy zamestnávateľom na súčinnosť,*
- 19. 1. 2015 - úradný záznam,*

26. 1. 2015, 29. 1. 2015 - súdu doručené odpovede na výzvy,
29. 1. 2015 - úradný záznam,
3. 3. 2015 - referát sudkyne vyššiemu súdnemu úradníkovi,
17. 3. 2015 - výzvy zamestnávateľom na súčinnosť,
27. 3. 2015, 30. 3. 2015, 31. 3. 2015 - súdu doručené odpovede na výzvy,
4. 5. 2015 - vytýčenie termínu pojednávania na 5.6.2015,
5. 6. 2015 - pojednávanie vo veci, odročené na 6.7.2015 za účelom zadováženia spisu tunajšieho súdu sp. zn. 19P/68/2014 a aktualizácie zárobkových pomerov odporkyne a otca navrhovateľa,
17. 6. 2015 - súdu doručený návrh na doplnenie dokazovania,
6. 7. 2015 - pojednávanie vo veci, odročené na 15. 10. 2015 o 09.00 hod. za účelom vykonania výsluchom odporkyne, svedkom - otca navrhovateľa, zamestnávateľ odporkyne i otca navrhovateľa bude požiadaný o doručenie mzdových listov za obdobie od vystavenia predchádzajúcich opisov mzdových listov až do septembra roku 2015,
3. 9. 2015 - preročenie termínu pojednávania na 15. 10. 2015 o 10.00 hod.,
4. 9. 2015 - upovedomenie o preročení zhora, výzvy zamestnávateľom zhora,
17. 9. 2015, 25. 9. 2015, 12.10.2015 - súdu doručené odpovede na výzvy,
15. 10. 2015 - pojednávanie vo veci, odročené na 11. 12. 2015 za účelom zadováženia opisu mzdového listu,
11. 12. 2015 - pojednávanie vo veci, odročené na 29. 1. 2016 za účelom zadováženia opisu mzdového listu a ukladá účastníkom konania do termínu ďalšieho pojednávania oznámiť aktuálne údaje v prípade zmeny pomerov,
14. 12. 2015 - výzva zamestnávateľovi na súčinnosť,
14. 1. 2016 - súdu doručená odpoveď na výzvu,
29. 1. 2016 - pojednávanie vo veci, odročené na 22. 2. 2016 za účelom vyhlásenia rozsudku,
22. 2. 2016 - vyhlásenie rozsudku,
12. 5. 2017 - písomné vyhotovenie rozsudku, zaslanie rozsudku účastníkom konania,
31. 5. 2017 - súdu doručené odvolanie navrhovateľa,
15. 8. 2017 - referát sudkyne súdnej tajomníčke,

6. 9. 2017 - výzva odporcovi na vyjadrenie k podanému odvolaniu, úradný záznam, lustrácie v Sociálnej poisťovni“.

Ústavný súd zistil uvedené skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný 13. septembra 2017.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci a v podstatnom k veci uviedla:

„... Z prehľadu a priebehu vykonaných úkonov vyplýva obdobie nečinnosti tunajšieho súdu v období od vyhlásenia rozsudku dňa 22. 2. 2016 do jeho písomného vyhotovenia a zaslania stranám sporu dňa 12. 5. 2017...

... Zákonná sudkyňa o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku predsedníčku súdu nepožiadala a v danom období jej vo vyhotovení rozsudku nebránili žiadne subjektívne a ani objektívne okolnosti...

... Vzhľadom na vyššie uvedené mám za to, že zistené prieťahy v konaní sú zbytočnými a subjektívnymi prieťahmi spôsobenými zákonnou sudkyňou.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa ešte v samotnej sťažnosti vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného

zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je s'ťažovateľ v procesnej pozícii navrhovateľa „o zvýšenie výživného“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokúvanej veci. Tá nebola ani tvrdená zo strany okresného súdu. Z hľadiska závažnosti veci ide o takú, ktorá si vyžaduje urýchlený postup v konaní vzhľadom na právne a faktické postavenie a budúcnosť dieťaťa (m. m. III. ÚS 351/2014).

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľ neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania a na výzvy súdu reagoval v primeraných lehotách.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že doterajšia dĺžka napadnutého konania presahujúca sedem rokov sama osebe je dostatočným dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv s'ťažovateľa, a to aj napriek skutočnosti, že napadnuté konanie bolo v období od 15. júla 2013 do 26. septembra 2015 právoplatne prerušené. Ústavný súd po preskúmaní postupu

okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že napadnuté konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi. Ústavný súd identifikoval zbytočný priet'ah v trvaní približne jeden a pol roka, od napadnutia veci 30. apríla 2010 do zahájenia rekonštrukcie strateného spisu 2. novembra 2011, a ďalší priet'ah spočívajúci takisto v nečinnosti v trvaní približne jedenásť mesiacov od predstretia návrhu na doplnenie znaleckého dokazovania na pojednávaní 23. novembra 2015 do 20. októbra 2016, keď bol súdny znalec uznesením vyzvaný súdom na doplnenie znaleckého dokazovania.

Ústavný súd ďalej poukazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

Ústavný súd v súvislosti s priebehom znaleckého dokazovania konštatuje, že už zo samotného návrhu sťažovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bola zrejmá potreba nariadenia znaleckého dokazovania. Vzhľadom na vývoj v konaní, ako aj značný časový odstup bolo potrebné doplniť znalecké dokazovanie o aktuálnu hodnotu členského podielu, avšak zadanie uložené znalcovi uznesením z 20. októbra 2016 bolo nedostatočné a nevykonateľné, preto okresný súd na základe oznámenia znalca (29. novembra 2016) zaslal výzvu sťažovateľovi (20. marca 2017), aby bližšie určil zadanie znalcovi, na ktorú sťažovateľ odpovedal vyjadrením doručeným 31. marca 2017 a okresný súd až 22. júna 2017 zmenil svojím uznesením pôvodné zadanie znalcovi. Takýto priebeh znaleckého dokazovania podľa ústavného súdu možno objektívne považovať za zdĺhavý a nesústredený.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 64/2010 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená z dôvodu podaného odvolania odporcom a nie je vylúčené, že označená vec na základe odvolania bude vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ktoré odôvodnil nečinnosťou a neefektívnou činnosťou súdu a existenčným významom pre sťažovateľa.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, zistené prietahy v postupe okresného súdu, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom

priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume 474,68 €.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2017 v sume 884 €. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie s'ťažnosti) po 147,33 €. Ďalej má právna zástupkyňa s'ťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2017 po 8,84 €. Ústavný súd tak priznal náhradu trov konania v sume 312,34 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2017